

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για:

- την «Πρόταση κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου περί των γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία»,
- τις «Προτάσεις κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου σχετικά με το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και τις διαρθρωτικές ενέργειες στον τομέα της αλιείας» και
- τις «Προτάσεις κανονισμού (ΕΚ) του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1164/94 για την ίδρυση του Ταμείου Συνοχής και την τροποποίηση του παραρτήματος II του ίδιου κανονισμού»⁽¹⁾

(98/C 407/14)

Στις 19 Μαΐου και 6 Ιουνίου 1998 και σύμφωνα με τα άρθρα 125, 130Α, 130Ε και 198 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις ανωτέρω προτάσεις.

Το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας, στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 31 Αυγούστου 1998 με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Christie.

Κατά την 357η σύνοδο ολομέλειάς της (συνεδρίαση της 10ης Σεπτεμβρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 93 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 6 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Ιστορικό

1.1. Κατά τη συνεδρίαση που πραγματοποιήθηκε στις 18 Μαρτίου 1998 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε ορισμένα σχέδια κανονισμών για τα διαρθρωτικά ταμεία, τα οποία βασίζονταν στις προτάσεις που είχαν υποβληθεί προηγουμένως στο πλαίσιο του προγράμματος δράσης 2000. Εγκρίθηκαν 7 σχέδια κανονισμών, τα οποία καλύπτουν χωριστά τα τέσσερα διαρθρωτικά ταμεία (το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το ΕΓΤΠΕ και το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αιείας), το Ταμείο Συνοχής, το Προενταξιακό Διαρθρωτικό Μέσο και τον κανονισμό περί των γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά ταμεία.

1.2. Στην παρούσα γνωμοδότηση εξετάζονται, κυρίως, τα θέματα που τίθενται από την πρόταση γενικού κανονισμού που προσδιορίζει τους βασικούς τομείς που θα πρέπει να εξετασθούν κατά τη μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων. Στη γνωμοδότηση εξετάζονται, επίσης, οι προτάσεις κανονισμών για το ΕΤΠΑ, το ΕΚΤ, το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας και το Ταμείο Συνοχής, σε ιδιαίτερο τμήμα η καθεμία. Το ΕΓΤΠΕ και το Προενταξιακό Διαρθρωτικό Μέσο εξετάζονται στο πλαίσιο χωριστών γνωμοδοτήσεων.

2. Οι προτάσεις της Επιτροπής

2.1. Το τμήμα παρουσιάζει ορισμένα βασικά στοιχεία των προτάσεων της Επιτροπής για την επανεξέταση της λειτουργίας των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2000-2006. Πρόκειται για περίληψη η οποία και αποτελεί τη βάση της γνωμοδότησης της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για τις εν λόγω προτάσεις.

2.2. Η Επιτροπή υποβάλλει προτάσεις για τη μεταρρύθμιση των διαρθρωτικών ταμείων εντός του γενικού πλαισίου των

μεταρρυθμίσεων που εισήχθησαν το 1988 και λαμβάνοντας υπόψη το υπόβαθρο της περιφερειακής οικονομικής σύγκλισης που έχει επιτευχθεί από τότε. Το πλαίσιο στο οποίο θα λειτουργήσουν τα διαρθρωτικά ταμεία στο μέλλον περιλαμβάνει την εισαγωγή ενός νέου κεφαλαίου για την απασχόληση στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, στο οποίο δίδεται έμφαση στην προαγωγή της απασχόλησης στην Ένωση.

2.3. Οι προτάσεις της Επιτροπής για τα διαρθρωτικά ταμεία πρόκειται να υλοποιηθούν εντός ενός χρηματοδοτικού πλαισίου που διαθέτει συνολικό ποσό 218,7 δισ. Ecu (τιμές 1999) για τα 15 σημερινά κράτη μέλη, ποσό που ισοδυναμεί με το 0,46 % του ΑΕγχΠ της ΕΕ.

2.4. Κεντρικό στοιχείο των μεταρρυθμίσεων που προτείνει η Επιτροπή είναι η συγκέντρωση των δραστηριοτήτων των διαρθρωτικών ταμείων σε τρεις στόχους προτεραιότητας και τρεις κοινοτικές πρωτοβουλίες. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τη μείωση του ποσοστού του πληθυσμού της ΕΕ που καλύπτεται από τους δύο γεωγραφικούς στόχους των ταμείων από 51 % σήμερα σε 35-40 % το 2006.

2.5. Κατά την επόμενη περίοδο λειτουργίας των ταμείων, οι ενισχύσεις θα επικεντρωθούν στις περιφέρειες που παρουσιάζουν καθυστέρηση στην ανάπτυξή τους σε σχέση με το γενικό σημερινό επίπεδο. Για την επιλογή των περιφερειών προς στήριξη βάσει του στόχου 1, η πρόταση κανονισμού ζητεί να εφαρμόζεται αυστηρά το κριτήριο του 75 % του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ (επίπεδο NUTS II). Ο αναθεωρημένος στόχος 1 θα καλύπτει, επίσης, τις περιφέρειες που είναι σήμερα επιλέξιμες για στήριξη βάσει του στόχου 6. Ο αναθεωρημένος στόχος 2 θα καλύπτει τις περιφέρειες που υφίστανται κοινωνικο-οικονομικές αλλαγές στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, τις αγροτικές περιοχές σε παρακμή, τις αστικές περιοχές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και τις οικονομικά ασθενείς περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία. Οι επιλέξιμες περιοχές βάσει του στόχου 3 θα είναι όσες δεν καλύπτονται από τους στόχους 1 και 2.

⁽¹⁾ ΕΕ C 159 της 26.5.1998, σ. 7.

2.6. Οι δραστηριότητες των διαρθρωτικών ταμείων αποσκοπούν στην προαγωγή της ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας και της απασχόλησης σε όλη την ΕΕ. Ο αντίκτυπός τους στην απασχόληση αναμένεται να εξασφαλισθεί μέσω της στήριξης τριών τομέων: των υποδομών, της ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού και της στήριξης του παραγωγικού τομέα. Η επιλογή αυτή είναι σύμφωνη με το νέο κεφάλαιο για την απασχόληση που εισήχθη στη Συνθήκη του Άμστερνταμ.

2.7. Με την υποβολή της πρότασης γενικού κανονισμού, η Επιτροπή επεδίωξε να πραγματοποιήσει μεταρρυθμίσεις που να βελτιώνουν τη λειτουργία και τη διαχείριση των διαρθρωτικών ταμείων. Η ίδια διατηρεί βασικό στρατηγικό ρόλο στον προγραμματισμό, στην τήρηση των εφαρμοστέων κοινοτικών προτεραιοτήτων και στην επαλήθευση των αποτελεσμάτων μέσω της παρακολούθησης, της αξιολόγησης και του δημοσιονομικού ελέγχου. Σε ορισμένες βασικές πτυχές, ο προτεινόμενος κανονισμός απλοποιεί την εφαρμογή των διαρθρωτικών ταμείων και διασαφηνίζει τον καταμερισμό των αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής.

2.8. Η Επιτροπή προτείνει να προβλεφθεί ένα απόθεμα 10 % των πόρων των ταμείων, το οποίο θα καταμεριστεί στο μέσο της προβλεπόμενης περιόδου, ανάλογα με τις επιδόσεις που θα έχουν σημειώσει μέχρι τότε τα προγράμματα.

2.9. Η πρόταση κανονισμού αποσαφηνίζει την αρχή της εταιρικής σχέσης. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα κράτη μέλη πρέπει να διασφαλίσουν τη συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών αρχών, των αρμόδιων για το περιβάλλον φορέων και των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανισμών.

2.10. Η πρόταση κανονισμού προβλέπει, επίσης, την απλοποίηση και αποκέντρωση της λειτουργίας των ταμείων. Αυτό θα επιτευχθεί μέσω της εφαρμογής ενός ενιαίου Ολοκληρωμένου Προγράμματος Διαρθρωτικών Ταμείων ανά περιφέρεια, το οποίο θα περιλαμβάνει τα ολοκληρωμένα μέτρα που προωθούνται από όλα τα διαρθρωτικά ταμεία, είτε βάσει του στόχου 1 είτε βάσει του στόχου 2. Αυτός ο εξορθολογισμός αποβλέπει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και των συνεργιών των ταμείων, στη μείωση του αριθμού των αρχικών και των τροποποιητικών αποφάσεων, στην αύξηση της ευελιξίας των ταμείων και στην εναρμόνιση των μεθόδων χρηματοδότησης.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1. Η πρόταση της Επιτροπής για τη θέσπιση κανονισμού του Συμβουλίου περί των γενικών διατάξεων των διαρθρωτικών ταμείων παρουσιάζει το προτεινόμενο νομικό πλαίσιο για τις δραστηριότητες των ταμείων κατά την περίοδο 2000-2006. Ο προτεινόμενος κανονισμός προβαίνει στον συνδυασμό δύο προηγούμενων νομικών μέσων — του κανονισμού-πλαίσιο και του κανονισμού συντονισμού, απλοποιώντας έτσι και καθιστώντας διαφανέστερες τις αρχές λειτουργίας και τις διοικητικές αρμοδιότητες των διαφόρων εταίρων που συμμετέχουν στην υλοποίηση των διαρθρωτικών δραστηριοτήτων της

ΕΕ. Η ΟΚΕ επικροτεί αυτήν την αλλαγή, διότι θεωρεί ότι θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και υπευθυνότητα τόσο κατά τον προγραμματισμό όσο και κατά την εφαρμογή των τοπικών προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης που υποστηρίζονται από τα διαρθρωτικά ταμεία.

3.1.1. Η διάρθρωση του νέου γενικού κανονισμού παρουσιάζει με σαφήνεια και μεθοδικότητα τις προϋποθέσεις που θα πρέπει να πληρούνται για την εφαρμογή και διαχείριση των προσπάθειών της Κοινότητας στον τομέα της συνοχής κατά την επόμενη περίοδο χρηματοδότησης. Μολονότι ο προτεινόμενος κανονισμός συνιστά την εισαγωγή σημαντικών αλλαγών στον τρόπο εφαρμογής των διαρθρωτικών μέτρων κατά την επόμενη περίοδο προγραμματισμού, όχι μόνο διατηρούνται, αλλά και ενισχύονται, μέσω των διατάξεών του, οι αρχές της συγκέντρωσης, του προγραμματισμού, της εταιρικής σχέσης και της προσθετικότητας, στις οποίες βασίζεται από το 1988 η ανάπτυξη των εν λόγω μέτρων.

3.2. Η ΟΚΕ τονίζει ότι είναι σημαντικό καμία από τις προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις να μην εξασθενήσει τις προσπάθειες που καταβάλλονται μέσω των διαρθρωτικών ταμείων για να επιτευχθεί υψηλότερος βαθμός οικονομικής και κοινωνικής σύγκλισης στην ΕΕ. Προς τούτο, οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις πρέπει να συμβάλλουν, και να αποδεικνύεται ότι συμβάλλουν, μεταξύ άλλων, στην άνοδο των εισοδηματικών επιπέδων στις λιγότερο ευνοημένες περιοχές της ΕΕ, στη διευκόλυνση της ανάπτυξης του τοπικού παραγωγικού ιστού και των υπηρεσιών (συμπεριλαμβανομένου του τουρισμού) στις περιοχές αυτές, στην προαγωγή της οικονομικής προσαρμογής των βιομηχανικών περιοχών που πλήττονται από παρακμή, στην προαγωγή της οικονομικής διαφοροποίησης στις αγροτικές, γεωργικές, αλιευτικές και αριστοκρατικές κοινότητες της Ένωσης και, στο πλαίσιο ιδίως του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, στην καταπολέμηση της ανεργίας σε όλη την ΕΕ μέσω της επένδυσης στην ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού και της διευκόλυνσης της προσαρμογής των εργαζομένων στις τεχνολογικές εξελίξεις.

3.2.1. Παράλληλα με την προσπάθεια να επιτευχθεί μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα κατά τη λειτουργία των διαρθρωτικών ταμείων, είναι σαφώς σημαντικό να διατηρηθεί επαρκής ευελιξία και προσαρμοστικότητα, ώστε να διασφαλισθεί η δυνατότητα των ταμείων να ανταπεξέρχονται σε απρόβλεπτες οικονομικές κρίσεις με σημαντικό περιφερειακό αντίκτυπο. Το στοιχείο αυτό υπάρχει και στους υφιστάμενους κανονισμούς και έχει συντελέσει στην επιτυχή χρήση της ενίσχυσης των διαρθρωτικών ταμείων π.χ. για την αντιμετώπιση των ιδιαίτερων προβλημάτων των κλωστοϋφαντουργικών περιφερειών στην Πορτογαλία, των ανθρακοπαραγωγών περιοχών σε όλη την ΕΕ, καθώς και των περιφερειών που επιζητούν να διαφοροποιήσουν την απασχόλησή τους απομακρυνόμενες από την άμυνα και τις συναφείς δραστηριότητες. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις, η κοινοτική στήριξη αποτέλεσε το κεντρικό στοιχείο της γενικότερης οικονομικής αναπτυξιακής ενίσχυσης.

3.2.2. Δεδομένης της αρμοδιότητας της Κοινότητας όσον αφορά την πολιτική υπέρ της απασχόλησης που καθιερώνεται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, τα μέτρα — και ιδιαίτερα τα μέτρα στο πλαίσιο των περιφερειακών ενισχύσεων (Περιφε-

ρειακό Ταμείο) — θα πρέπει να αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα ενός γενικού προγράμματος πολιτικής υπέρ της απασχόλησης. Το πρόγραμμα αυτό θα πρέπει να εφαρμοσθεί στο πλαίσιο της συνεχιζόμενης ενίσχυσης για βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη στις μειονεκτικές περιφέρειες της ΕΕ.

3.3. Οι αρχές της συγκέντρωσης, του προγραμματισμού, της εταιρικής σχέσης και της προσθετικότητας, που από κοινού στηρίζουν τη λειτουργία των διαρθρωτικών ταμείων από το 1988, διατηρούνται στην παρούσα πρόταση και ενισχύονται μάλιστα σε ορισμένες κρίσιμες περιπτώσεις. Κατά συνέπεια, ο προτεινόμενος νέος κανονισμός βασίζεται στην επιτυχημένη προσέγγιση που έχει υιοθετήσει η ΕΕ την οποία και αναπτύσσει προβλέποντας μια σειρά πολιτικά ευαίσθητες και τεχνικές μεταρρυθμίσεις που έχουν ως στόχο την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των παρεμβάσεων που πραγματοποιούνται υπό την αιγίδα των ταμείων. Επιπλέον, οι δράσεις που χρηματοδοτούνται από τα προγράμματα των διαρθρωτικών ταμείων θα πρέπει να συνεχίσουν να σέβονται τους στόχους άλλων στοιχείων της πολιτικής της ΕΕ (π.χ. τους στόχους για το περιβάλλον, την απασχόληση και την κοινωνική προστασία).

3.4. Όπως επισήμαινε στην ανακοίνωση για το πρόγραμμα δράσης 2000⁽¹⁾, η Επιτροπή προτείνει τον περιορισμό των στόχων προτεραιότητας για στήριξη από τα διαρθρωτικά ταμεία από επτά σε τρία. Αν και η ΟΚΕ συμφωνεί ότι αυτή η αναδιοργάνωση θα αυξήσει τη γενική διαφάνεια και αποτελεσματικότητα των διαρθρωτικών ταμείων, δεν πρέπει εντούτοις να εξασθενήσει τη δέσμευση της ΕΕ έναντι συγκεκριμένων πτυχών της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης ή συγκεκριμένων τύπων οικονομικού μειονεκτήματος στο πλαίσιο των νέων διευρυνόμενων στόχων.

3.4.1. Κεντρικός στόχος των προτάσεων της Επιτροπής είναι να αυξηθεί η συγκέντρωση των πόρων, ούτως ώστε μέχρι το 2006 το ποσοστό του πληθυσμού της Ένωσης που θα καλύπτεται από τους αναθεωρημένους εδαφικούς στόχους της στήριξης των διαρθρωτικών ταμείων να έχει πέσει από το σημερινό 51 % σε ποσοστό 35-40 %. Αν και αναγνωρίζει τη σημασία της συγκέντρωσης των δράσεων των ταμείων, και συμφωνεί με τα μεταβατικά μέτρα που προβλέπονται στις προτάσεις, η ΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να διασφαλισθεί ότι οι μεταρρυθμίσεις των διαρθρωτικών ταμείων δεν θα αντιστρέψουν την τάση της οικονομικής προόδου που έχει επιτευχθεί από εκείνες τις περιφέρειες οι οποίες δεν θα είναι πλέον επιλέξιμες για στήριξη όταν λήξει η ισχύς των υφιστάμενων κανονισμών.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

A. Αναθεωρημένοι στόχοι

4.1. Σύμφωνα με τις προτάσεις της ανακοίνωσης «Πρόγραμμα δράσης 2000», ο νέος κανονισμός προτείνει να επικεντρωθούν οι δράσεις των διαρθρωτικών ταμείων σε τρεις στόχους αντί των σημερινών επτά.

4.2. Όσον αφορά τους στόχους 1 και 2 των διαρθρωτικών ταμείων διατηρείται η αρχή της εδαφικότητας. Εντούτοις, το

καλυπτόμενο από τους δύο αυτούς στόχους ποσοστό του πληθυσμού μειώνεται από 51 % σήμερα σε 35-40 % το 2006. Πρόκειται για σημαντική μείωση του πληθυσμού που καλύπτεται από τους στόχους 1 και 2 και για σημαντική αύξηση του ποσοστού που είναι επιλέξιμο βάσει του αναθεωρημένου στόχου 3. Στο πλαίσιο αυτό, η Επιτροπή εκτιμά ότι, με βάση την «αυστηρή» εφαρμογή του κριτηρίου του 75 % του ΑΕγχΠ, οι περιφέρειες του στόχου 1 θα αντιστοιχούν στο 20% του πληθυσμού της ΕΕ, ενώ άλλο ένα 18% θα καλύπτεται από τον στόχο 2.

Στόχος 1

4.3. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι στο άρθρο 3 προτείνεται να αναλάβει η Επιτροπή να καταρτίσει έναν κατάλογο των περιφερειών που πληρούν το κριτήριο επιλεξιμότητας (κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ χαμηλότερο από το 75 % του κοινοτικού μέσου όρου) για τον στόχο 1.

4.3.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την αρχή της συγκέντρωσης των δράσεων των διαρθρωτικών ταμείων και επικροτεί τη σημασία που αποδίδει η Επιτροπή στον περιορισμό της επιλεξιμότητας για στήριξη βάσει του στόχου 1 μόνο στις περιφέρειες επιπέδου NUTS II όπου το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ πέφτει κάτω από το 75 % του μέσου όρου της ΕΕ. Είναι, ωστόσο, πιθανό η αυστηρή εφαρμογή αυτού του κριτηρίου να καταλήξει στον αποκλεισμό ορισμένων περιφερειών επιπέδου NUTS II ή σημαντικών περιοχών τους, οι οποίες εντούτοις αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης. Στις περιπτώσεις αυτές, θα ήταν ίσως σκόπιμο να εξετάζουν τα κράτη μέλη και η Επιτροπή από κοινού, εάν το κριτήριο του 75 %, από μόνο του, επαρκεί προκειμένου να εξασφαλισθεί η στήριξη, διαμέσου των Διαρθρωτικών Ταμείων, όλων των περιοχών που παρουσιάζουν παρόμοια καθυστέρηση. Σε μια τέτοια από κοινού εξέταση, θα πρέπει να καθορίζονται αντικειμενικά και διαφανή κριτήρια της αγοράς εργασίας και άλλα οικονομικά κριτήρια ώστε να διασφαλίζεται η δίκαιη μεταχείριση των περιοχών αυτών.

4.3.1.1. Όταν, παρά την προσεκτική εξέταση, ορισμένες οικονομικά μειονεκτικές περιφέρειες δεν θεωρούνται πλέον επιλέξιμες για στήριξη βάσει του στόχου 1, και με την επιφύλαξη των προτάσεων της Επιτροπής για την εφαρμογή μεταβατικών μέτρων σε παρόμοιες περιπτώσεις, οι κυβερνήσεις των κρατών μελών ίσως χρειαστεί να προβούν στην υλοποίηση εθνικών προγραμμάτων περιφερειακής ανάπτυξης, προκειμένου να μην αντιστραφεί η τάση των οικονομικών και κοινωνικών επιδόσεων και προοπτικών αυτών των περιφερειών. Μολονότι όλα αυτά τα μέτρα πρέπει να συμφωνούν με τους κοινοτικούς κανόνες ανταγωνισμού, η ΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η αυξημένη εθνική στήριξη ενδέχεται να αποτελέσει χρήσιμο συμπλήρωμα της αυξημένης συγκέντρωσης της κοινοτικής διαρθρωτικής χρηματοδότησης.

4.3.1.2. Η ΟΚΕ σημειώνει την πρόταση της Επιτροπής (εισαγωγή της πρότασης κανονισμού) σύμφωνα με την οποία οι επιλέξιμες περιφέρειες για τον στόχο 1 των ταμείων θα πρέπει να είναι οι ίδιες με εκείνες που ενισχύονται από τα κράτη μέλη βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 α) της Συνθήκης. Αν και η ΟΚΕ δέχεται ότι αυτό θα πρέπει γενικά να συμβαίνει, θέλει εντούτοις να τονίσει ότι οι κρατικές ενισχύσεις της

⁽¹⁾ COM(97) 2000 τελικό.

βιομηχανίας είναι ένα χωριστό μέσο εθνικής οικονομικής πολιτικής το οποίο ένα κράτος μέλος θα πρέπει να μπορεί να χρησιμοποιεί, κατά την κρίση του, όταν μπορεί ναδειχθεί ότι συντρέχει σχετική περίπτωση.

4.3.1.3. Η Επιτροπή προτείνει (άρθρο 3 παράγραφος 1 της πρότασης κανονισμού) να επεκταθεί το καθεστώς του στόχου 1 ώστε να καλύψει και τις ιδιαίτερα απομακρυσμένες περιφέρειες και περιοχές που κατά την περίοδο 1995-1999 καλύπτονται από τον στόχο 6, δηλαδή τις περιφέρειες με εξαιρετικά χαμηλή πυκνότητα πληθυσμού. Αν και δέχεται ότι η επιλεξιμότητα επ'αυτής της βάσεως θα πρέπει να συνεχίσει να αποτελεί στοιχείο των Διαρθρωτικών Ταμείων, η ΟΚΕ προτείνει να καθιερωθεί η επιλεξιμότητα βάσει μιας προμελετημένης και προκαθορισμένης πυκνότητας πληθυσμού για οποιαδήποτε περιφέρεια της ΕΕ. Θα πρέπει, επίσης, να εξετασθεί το ενδεχόμενο ανάπτυξης αντικειμενικών κριτηρίων για την επέκταση της χρηματοδότησης του στόχου 1 στη δυνατότητα οικονομικής στήριξης για την καλύτερη ένταξη των γεωγραφικά μειονεκτικών περιφερειών. Λόγω της απόκεντρης ή απομονωμένης θέσης τους και των συνακόλουθων προβλημάτων πρόσβασης, οι περιφέρειες αυτές έχουν σημαντικές δυσκολίες να ενταχθούν στην οικονομία της ΕΕ.

4.3.1.4. Όσο για τα κριτήρια που θα επέτρεπαν τη διαρθρωτική χρηματοδότηση σε αυτήν την περίπτωση, η Επιτροπή θα πρέπει να αξιολογήσει σε ποιο βαθμό η αδυναμία μιας περιφέρειας να επιτύχει αυτοδύναμα οικονομική ανάπτυξη είναι αποτέλεσμα χαμηλής πυκνότητας πληθυσμού (ενδεχομένως και λόγω μεταναστεύσεων) ή αν συνδέεται με την απόκεντρη γεωγραφική της θέση, συμπεριλαμβανομένης της απόκεντρης θέσης λόγω των φυσικών χαρακτηριστικών της περιοχής (π.χ. νησιά, ορεινές περιοχές και άλλες απόκεντρες περιφέρειες).

Στόχος 2

4.4. Με την αναθεώρηση του στόχου 2 υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του οι περιφέρειες με παρακμάζουσα βιομηχανία και υπηροσίες (επί του παρόντος επιλέξιμες βάσει του στόχου 2 και με κοινά κριτήρια), οι γεωργικές περιοχές (που υπάγονταν προηγουμένως στον στόχο 5β), οι αστικές περιοχές και οι περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία. Ο πληθυσμός που καλύπτεται από το στόχο 2 δεν πρέπει να υπερβαίνει το 18 % του συνολικού πληθυσμού της ΕΕ, με ενδεικτική κατανομή 10 % για τις περιοχές της πρώτης κατηγορίας, 5 % για τις αγροτικές, 2 % για τις αστικές και 1 % για τις περιοχές που εξαρτώνται από την αλιεία. Οι επιλέξιμες για ενίσχυση περιοχές βάσει του στόχου 2 θα καθορισθούν από κοινού από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη.

4.4.1. Η προτεινόμενη μεταρρύθμιση των κριτηρίων επιλεξιμότητας για τον στόχο 2, ώστε να συμπεριληφθούν και οι φθίνουσες αγροτικές περιοχές, επιπλέον των αστικών περιοχών που αντιμετωπίζουν δυσκολίες και των εξαρτώμενων από την αλιεία και τη γεωργία περιοχών που βρίσκονται σε κρίση, είναι σημαντικό να μην επιφέρει μείωση των προσπαθειών που καταβάλλονται μέχρι σήμερα για την προαγωγή της οικονομικής ανάπτυξης στις αγροτικές περιοχές. Συνήα συμβαίνει οι αγροτικές περιοχές να χαρακτηρίζονται από ένα στοιχείο «χρυμμένης» ανεργίας, πράγμα που σημαίνει ότι αυτός ο δείκτης οικονομικής μειονεξίας θα πρέπει να ερμηνεύεται με επιφύλαξη όταν πρόκειται για αγροτικές περιοχές. Συνεπώς, τα κράτη μέλη θα πρέπει να φροντίζουν να επιτυγχάνεται η

δέουσα ισορροπία κατά τον καταμερισμό της στήριξης μεταξύ αγροτικών και μη αγροτικών περιοχών, στο πλαίσιο της μέριμνας για την αγροτική/αστική συμπληρωματικότητα.

4.4.2. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι το κυρίαρχο κριτήριο για τον καθορισμό της επιλεξιμότητας για στήριξη βάσει του στόχου 2 θα παραμείνει το ποσοστό ανεργίας. Η ΟΚΕ δεν το θεωρεί αυτό μόνο περιορισμένο δείκτη οικονομικής μειονεξίας, αλλά και ατελές μέτρο των συνθηκών της αγοράς εργασίας στις μειονεκτικές περιφέρειες. Άλλοι πρόσφοροι δείκτες της αγοράς εργασίας που θα μπορούσαν να συνυπολογισθούν είναι τα ποσοστά συμμετοχής στην αγορά εργασίας και οι διακριβώσεις των δεξιοτήτων και των ανθρώπινων πόρων.

4.4.3. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση να δίδεται μεγαλύτερο βάρος στα αστικά προβλήματα κατά την εφαρμογή των διαρθρωτικών ταμείων. Ωστόσο, η ενίσχυση αυτή δεν θα πρέπει να περιορισθεί αποκλειστικά στις αστικές συνοικίες που παρουσιάζουν προβλήματα, αλλά να συμβάλει θετικά στη συνολική αστική ανάπτυξη. Από αυτήν την άποψη, οι προηγούμενες κοινοτικές πρωτοβουλίες θα πρέπει να ενταχθούν στην κανονική στήριξη του στόχου 2.

4.4.4. Η ΟΚΕ ανησυχεί μήπως οι αναθεωρημένες ρυθμίσεις προκαλέσουν τροποποίηση της υφιστάμενης κατανομής των ενισχύσεων των διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ των αστικών και των αγροτικών περιοχών εντός των κρατών μελών. Αν και η ΟΚΕ σημειώνει ότι σύμφωνα με τον κανονισμό ο πληθυσμός των βιομηχανικών και αγροτικών περιοχών που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας θα πρέπει να αντιπροσωπεύει τουλάχιστον το 50 % του καλυπτόμενου από το στόχο 2 πληθυσμού σε κάθε κράτος μέλος, πιστεύει εντούτοις ότι τα κράτη μέλη έχουν σημαντικά περιθώρια ελιγμού να διοχετεύσουν τους πόρους των διαρθρωτικών ταμείων στις πυκνοκατοικημένες περιοχές. Ζητεί από την Επιτροπή, στις μελλοντικές εκθέσεις της για την αξιολόγηση της εφαρμογής των αναθεωρημένων κανονισμών, να αναφέρει και να σχολιάζει τον τρόπο κατανομής των ενισχύσεων του στόχου 2 σε κάθε κράτος μέλος.

4.4.5. Η Επιτροπή προτείνει η επιλεξιμότητα για τη χορήγηση ενισχύσεων του στόχου 2 βάσει των διατάξεων για τις βιομηχανικές περιοχές (άρθρο 4 § 5 της πρότασης κανονισμού) να βασίζεται αποκλειστικά στα καταγεγραμμένα ποσοστά ανεργίας. Η ΟΚΕ συνιστά να διευρυνθούν τα κριτήρια επιλεξιμότητας, ώστε να αντικατοπτρίζουν και τις τάσεις του κατά κεφαλήν εισοδήματος (ΑΕγχΠ) στις φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές. Η κυκλική φύση της ανεργίας σημαίνει ότι τα περιφερειακά επίπεδα απασχόλησης και ανεργίας θα παρουσιάσουν πιθανότατα σημαντικές μεταβολές κατά τη διάρκεια της επταετούς λειτουργίας των προγραμμάτων του στόχου 2 σύμφωνα με τους αναθεωρημένους κανονισμούς. Κατά συνέπεια τα κράτη μέλη των οποίων ο οικονομικός κύκλος δεν συμβαδίζει με τον κύκλο της πλειοψηφίας των κρατών μελών θα βρεθούν σε μειονεκτική θέση αν το μόνο μέτρο οικονομικής μειονεξίας σε αυτές τις περιφέρειες είναι η ανεργία. Παράλληλα, περιφέρειες που πληρούν στην αρχή τα κριτήρια ανεργίας ενδέχεται να βελτιώσουν σημαντικά τη θέση τους πολύ πριν από την ολοκλήρωση των προγραμμάτων του στόχου 2.

4.4.6. Η συμπερίληψη του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ στα κριτήρια επιλεξιμότητας του στόχου 2 πιθανότατα θα ωφελήσει επίσης τις μειονεκτικές αγροτικές περιοχές. Η πρόταση της Επιτροπής (άρθρο 4 παράγραφος 6 της πρότασης κανονισμού) προβλέπει ως κριτήρια επιλεξιμότητας για τις περιοχές αυτές μόνο τις τάσεις του πληθυσμού και της ανεργίας. Ωστόσο, όλες οι μειονεκτικές αγροτικές περιοχές χαρακτηρίζονται επίσης από χαμηλά επίπεδα κατά κεφαλήν εισοδήματος (τα οποία συνδέονται με τη μεγάλη συχνότητα κρυμμένης ανεργίας) και η χρήση του κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ ως μέτρου οικονομικής μειονεξίας θα παράσχει έναν πρόσθετο μηχανισμό για την προστασία των συμφερόντων αυτών των περιοχών.

4.4.7. Η ΟΚΕ θεωρεί ότι εκείνες οι περιφέρειες που βάσει του αναθεωρημένου στόχου 2 παύουν να θεωρούνται επιλέξιμες, δεν πρέπει, βάσει του άρθρου 92 παράγραφος 3 της Συνθήκης, να χάνουν αυτομάτως τα δικαιώματά τους στα μέσα εθνικής οικονομικής στήριξης.

Στόχος 3

4.5. Οι παρεμβάσεις βάσει του νέου στόχου 3 θα αφορούν τις περιοχές που δεν καλύπτονται από τους νέους στόχους 1 και 2 και θα λαμβάνουν υπόψη το νέο κεφάλαιο για την απασχόληση που περιλήφθηκε στη Συνθήκη του Άμστερνταμ, καθώς και τη νέα στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση. Για να είναι μία περιφέρεια επιλέξιμη για τον στόχο 3, θα πρέπει να μην καλύπτεται από τους στόχους 1 και 2 και να μην λαμβάνει χρηματοδοτική στήριξη βάσει των μεταβατικών διατάξεων. Η ΟΚΕ τονίζει ότι οι στόχοι υπέρ της απασχόλησης που περιλαμβάνονται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ θα πρέπει να υποστηρίζονται από το σύνολο των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η σύνδεση αυτή δεν θα πρέπει να ισχύει μόνο για τις δραστηριότητες του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, αλλά και για την εφαρμογή όλων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Ακόμη, ο στόχος 3 χρησιμεύει ως πλαίσιο χρηματοδότησης, προκειμένου να διασφαλισθεί η συνοχή με το σύνολο των δράσεων υπέρ του ανθρώπινου δυναμικού που πραγματοποιούνται στα κράτη μέλη.

4.5.1. Αν και επικροτεί το πεδίο εφαρμογής των ενισχύσεων του στόχου 3, όπως και την έμφαση που δίδεται στη δημιουργία απασχόλησης — βάσει του νέου κεφαλαίου περί απασχόλησης της Συνθήκης του Άμστερνταμ — η ΟΚΕ θέλει εντούτοις να τονίσει τη σημασία της διατήρησης των μέτρων που διευκολύνουν την προσαρμογή του εργατικού δυναμικού στις βιομηχανικές και τις τεχνολογικές αλλαγές, όπως προβλέπονται από τον σημερινό στόχο 4 των διαρθρωτικών ταμείων. Η πρόταση κανονισμού της Επιτροπής δεν κάνει καμία σαφή αναφορά στην πτυχή αυτή στο πλαίσιο του νέου στόχου 3. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ τονίζει τον σημαντικό ρόλο αυτών των μέτρων στη διατήρηση της απασχόλησης και εκφράζει την επιθυμία να συνεχίσουν να βρίσκονται στο επίκεντρο των μελλοντικών πολιτικών των διαρθρωτικών ταμείων στο πλαίσιο των ενισχύσεων του στόχου 3. Κατά συνέπεια, η ΟΚΕ τονίζει τον σημαντικό ρόλο αυτών των μέτρων στη διατήρηση της απασχόλησης και εκφράζει την επιθυμία να συνεχίσουν να βρίσκονται στο επίκεντρο των μελλοντικών πολιτικών των διαρθρωτικών ταμείων στο πλαίσιο των ενισχύσεων του στόχου 3 και των ολοκληρωμένων προγραμμάτων για τις περιοχές των στόχων 1 και 2.

Β. Διάρκεια και μετάβαση

4.6. Ο κατάλογος των επιλέξιμων περιφερειών για στήριξη βάσει των στόχων 1 και 2 θα ισχύσει για ολόκληρη την επταετία 2000-2006. Εντούτοις, σε περίπτωση σοβαρής κρίσης σε μία περιφέρεια, ο κατάλογος του στόχου 2 δύναται να τροποποιηθεί το 2003, υπό τον όρο ότι δεν θα αυξηθεί το ποσοστό του πληθυσμού που καλύπτεται από τον στόχο 2 για κάθε περιφέρεια προγραμματισμού.

4.6.1. Αν και προκύπτει σαφώς ότι ο προγραμματισμός των ενισχύσεων στο πλαίσιο του στόχου 1 θα καλύπτει το σύνολο της επετούς περιόδου λειτουργίας των νέων ταμείων, δεν μπορεί να ισχυρισθεί κανείς το ίδιο και για ορισμένες ειδικές πτυχές του στόχου 2. Συγκεκριμένα, η χρήση των δεδομένων για την απασχόληση ως μοναδικού κριτηρίου για την υπαγωγή στο κριτήριο των βιομηχανικών περιοχών του στόχου 2 συνεπάγεται ότι θα χρειαστεί σφαιρικότερη αναθεώρηση στο μέσο της λειτουργίας των προγραμμάτων, δηλαδή το 2003. Ως τότε, είναι πολύ πιθανό ορισμένες περιοχές που αρχικά δεν ικανοποιούσαν τα κριτήρια επιλεξιμότητας του στόχου 2 να ικανοποιούν πλέον τα κριτήρια, ενώ με άλλες περιοχές μπορεί να συμβεί το αντίθετο. Επί του παρόντος, ο κανονισμός προβλέπει πολύ περιορισμένα περιθώρια προσαρμογής των βιομηχανικών περιοχών που καλύπτονται από το στόχο 2 το 2003, η οποία μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο κατόπιν αιτήσεως του σχετικού κράτους μέλους και με τον όρο ότι δεν αυξάνεται το ποσοστό του συνολικού πληθυσμού που καλύπτεται από τον στόχο 2 στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι, ουσιαστικά, αυτές οι διατάξεις παρέχουν ελάχιστα περιθώρια προσαρμογής των Διαρθρωτικών Ταμείων στις μεταβολές των συνθηκών εντός των κρατών μελών και κανένα απολύτως αν μία οικονομική κρίση οδηγήσει σε καθαρή αύξηση του πληθυσμού που θα κατοικεί τότε στις περιοχές που πληρούν τα κριτήρια ανεργίας του στόχου 2 στο συγκεκριμένο κράτος μέλος. Η ΟΚΕ προτείνει να εξετασθεί περαιτέρω το ενδεχόμενο καθιέρωσης μιας σφαιρικότερης ενδιάμεσης αναθεώρησης, τουλάχιστον όσον αφορά το στόχο 2.

4.6.2. Η ΟΚΕ επικροτεί τις διατάξεις του κανονισμού για την εφαρμογή μεταβατικών μέτρων στις περιφέρειες που δεν είναι πλέον επιλέξιμες για στήριξη μετά το 1999. Η μεταβατική φάση θα διαρκέσει 4-6 έτη και θα εξασφαλίσει ότι περιφέρειες που έχουν λάβει διαρθρωτική ενίσχυση είναι σε θέση να προσαρμοσθούν σταδιακά στη μελλοντική κατάσταση. Η ΟΚΕ ζητά να καταρτιστεί λεπτομερής πίνακας υποχρεώσεων που να διευκρινίζει τις συνθήκες εφαρμογής και υλοποίησης των μεταβατικών μέτρων, και να συμπετάσουν οι κοινωνικοί και οικονομικοί εταίροι στην κατάρτισή του.

4.6.3. Η ΟΚΕ επικροτεί, επίσης, την πρόταση της Επιτροπής σύμφωνα με την οποία, για να διασφαλισθεί ότι κάθε κράτος μέλος συνεισφέρει δίκαια στη συνολική προσπάθεια συγκέντρωσης των παρεμβάσεων, η μείωση της κάλυψης για κάθε κράτος μέλος πρέπει να περιορίζεται στο 1/3 του πληθυσμού των περιοχών που καλύπτονται σήμερα από τους στόχους 2 και 5b. Ωστόσο, η ΟΚΕ θεωρεί άδικο και παράλογο να συμψηφιστεί στη συνολική μείωση η κάλυψη περιοχών που

λαμβάνουν μεταβατική στήριξη βάσει του στόχου 1 και που πληρούν το κριτήριο επιλεξιμότητας του στόχου 2, πριν εφαρμοσθεί ο ανωτέρω περιορισμός.

Γ. Αποθεματικό

4.7. Οι διαθέσιμοι πόροι για αναλήψεις υποχρεώσεων από τα ταμεία για το σύνολο της περιόδου έχουν ορισθεί σε 218,7 δισεκατομμύρια Ευρώ. Από αυτά η Επιτροπή προτείνει να παρακρατηθεί περίπου το 10% ως αποθεματικό επίδοσης, το οποίο θα διατεθεί από την Επιτροπή στο μέσο της περιόδου. Το σχέδιο κανονισμού ορίζει ότι το εν λόγω αποθεματικό θα καταναμηθεί μεταξύ των προγραμμάτων «με ικανοποιητικές επιδόσεις». Το αποθεματικό θα διατεθεί στα επιχειρησιακά προγράμματα ή στα Ενιαία Έγγραφα Προγραμματισμού που θα κριθεί, στο μέσο της περιόδου, με βάση έναν περιορισμένο αριθμό δεικτών, ότι παρουσιάζουν καλές ή πολύ καλές επιδόσεις σε σχέση με τους αρχικούς τους στόχους.

4.7.1. Η ΟΚΕ θεωρεί το ύψος του προτεινόμενου αποθεματικού υπερβολικό και τον προτεινόμενο τρόπο κατανομής του αμφισβητήσιμο. Αν και επικροτείται η ιδέα της δημιουργίας αποθεματικού, θα ήταν καλύτερο να χρησιμοποιείται για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων περιφερειακών οικονομικών διαταραχών διαρθρωτικής φύσης που ενδέχεται να επηρεάσουν την ΕΕ κατά την περίοδο προγραμματισμού των νέων ταμείων. Δεδομένου ότι η ΕΕ προετοιμάζεται για την εγκαθίδρυση της νομισματικής ένωσης, και ότι ενδέχεται να εμφανισθούν περιφερειακά οικονομικά προβλήματα σχετικά σύντομα, η ΟΚΕ προτείνει να σχηματισθεί μικρότερο αποθεματικό, που θα παρακρατηθεί όμως για να χρησιμοποιηθεί σε περίπτωση απρόβλεπτων περιφερειακών οικονομικών δυσκολιών που θα εμφανισθούν στο μέλλον. Ειδικότερα, η πείρα μας έχει διδάξει ότι οι περιοχές αυτές είναι συνήθως επιρρεπείς σε απροσδόκητες οικονομικές διαταραχές και σε αυτές τις περιοχές είναι πιθανότερο να χρειαστεί μελλοντικά πρόσθετη στήριξη από το αποθεματικό.

Δ. Κοινοτικές πρωτοβουλίες

4.8. Η Επιτροπή προτείνει να περιορισθούν οι πόροι που διατίθενται για τις κοινοτικές πρωτοβουλίες στο 5% των διαθέσιμων πιστώσεων για την ανάληψη υποχρεώσεων και να μειωθεί σημαντικά ο αριθμός των δράσεων που χρηματοδοτούνται στο πλαίσιο τους σε 3 γενικά προγράμματα. Αυτά είναι: α) διακρατική, διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία με στόχο την προώθηση της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης και την ενθάρρυνση ενός αρμονικού και ισορροπούμενου περιφερειακού προγραμματισμού, β) αγροτική ανάπτυξη και γ) νέα διακρατική συνεργασία με στόχο την καταπολέμηση των κάθε μορφής διακρίσεων και ανισοτήτων που εμποδίζουν την πρόσβαση στην απασχόληση. Αν και αναγνωρίζει ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν ζητήσει κάποιον εξορθολογισμό των κοινοτικών πρωτοβουλιών, η ΟΚΕ συνεχίζει να πιστεύει ότι η Επιτροπή θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα ταχείας

αντιμετώπισης των απρόβλεπτων οικονομικών αναταραχών που επηρεάζουν την οικονομική ευημερία των περιφερειών. Σε πολλές περιοχές της ΕΕ, οι προσπάθειες για την ενίσχυση της συνοχής εκπροσωπούνται κυρίως από τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις έχουν συμβάλει σημαντικά στην τοπική οικονομική σταθερότητα. Οι σχετικές προτάσεις της Επιτροπής θα μεταβάλουν ριζικά το ρόλο των κοινοτικών πρωτοβουλιών και είναι απίθανο ότι θα μπορούν να εφαρμόζονται στο μέλλον όπως προηγούμενως.

4.8.1. Η άποψη της ΟΚΕ είναι ότι πρέπει να εξετασθεί το ενδεχόμενο προσθήκης ενός τέταρτου προγράμματος στις κοινοτικές πρωτοβουλίες, το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα στα διαρθρωτικά ταμεία να στηρίζουν τη διαδικασία προσαρμογής σε περιοχές που πλήττονται σοβαρά από απρόβλεπτες οικονομικές κρίσεις. Τα μέτρα που θα λαμβάνονται βάσει αυτού του προγράμματος θα πρέπει να υπόκεινται στην κάλυψη ορισμένων αντικειμενικών κριτηρίων και να συμπληρώνουν τα εθνικά προγράμματα οικονομικής ενίσχυσης.

4.8.2. Επίσης, η ΟΚΕ επισύρει την προσοχή στο γεγονός ότι η λήξη της ισχύος των κοινοτικών πρωτοβουλιών Rechar και Resider σε συνδυασμό με τη λήξη της ισχύος της Συνθήκης ΕΚΑΧ, εντός συντόμου χρονικού διαστήματος, θα δημιουργήσει κενό στον τομέα της πολιτικής, με αποτέλεσμα να τεθεί σε κίνδυνο η συνέχιση της εφαρμογής ορισμένων εξαιρετικών πρωτοπόρων αναπτυξιακών δράσεων περιφερειακής ανάπτυξης. Για το λόγο αυτό υποστηρίζει πλήρως το αίτημα της Συμβουλευτικής Επιτροπής του ΕΚΑΧ προς την Επιτροπή σχετικά με τον επείγοντα χαρακτήρα της υποβολής των σχετικών προτάσεων.

Ε. Εταιρική σχέση

4.9. Στον νέο κανονισμό προτείνεται μια σημαντική ενίσχυση τόσο του πεδίου κάλυψης όσο και της εφαρμογής της εταιρικής σχέσης. Εκτός από τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους, η Επιτροπή προτείνει να συμπεριληφθούν στον ορισμό της έννοιας του «εταίρου» οι τοπικές και περιφερειακές αρχές, καθώς και οι φορείς που είναι αρμόδιοι για το περιβάλλον και την προώθηση της ισότητας των ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών. Επιπλέον, ο κανονισμός επεκτείνεται το πεδίο κάλυψης της «εταιρικής σχέσης» συμπεριλαμβάνοντας σε αυτό ρητά, εκτός από την προετοιμασία των προγραμμάτων και τη χρηματοδότηση, την παρακολούθηση και αξιολόγηση της παρεχόμενης ενίσχυσης και ορίζει σαφώς (άρθρο 14 § 1) ότι κάθε εταίρος έχει τη δυνατότητα να διατυπώσει τη γνώμη του σε σχέση με τα αναπτυξιακά προγράμματα των στόχων 1, 2 και 3.

4.9.1. Η ΟΚΕ θεωρεί πολύ θετική την ενίσχυση του ορισμού και του ρόλου των εταίρων στον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την παρακολούθηση των δράσεων των διαρθρωτικών ταμείων, την οποία προβλέπει η πρόταση κανονισμού. Προσθέτοντας στους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους τις τοπικές και περιφερειακές αρχές, τις περιβαλλοντικές οργανώσεις και τους φορείς που προωθούν την ισότητα ευκαιριών μεταξύ ανδρών και γυναικών, ο κανονισμός εξασφαλίζει τη συμμετοχή στη πολιτική διαδικασία των φορέων εκείνων που μπορούν να συμβάλουν περισσότερο από κάθε άλλο στην τοπική οικονομική ανάπτυξη η έννοια της σύμπραξης μπορεί να ενισχυθεί περαιτέρω εάν διασφαλισθεί ότι καλύπτει φορείς οι οποίοι

προωθούν την κοινωνική συνοχή και αλληλεγγύη. Ο αναθεωρημένος κανονισμός περιορίζει έτσι πάρα πολύ τη δυνατότητα ορισμένων κρατών μελών να συνεχίσουν να αγνοούν τους αρμόδιους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους στη διαδικασία της τοπικής οικονομικής ανάπτυξης και διασφαλίζει ότι οι αρμόδιοι για την οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό επίπεδο (ακόμη και όταν δεν εκπροσωπούνται τοπικά) συμπεριλαμβάνονται στις συζητήσεις.

4.9.2. Η αρχή της εταιρικής σχέσης συμβάλλει σημαντικά στη διασφάλιση της διατήρησης, στη λειτουργία των Διαρθρωτικών Ταμείων της προσέγγισης «από τη βάση προς τα άνω» κατά τον σχεδιασμό και την εφαρμογή, προσέγγιση που είναι ουσιαστικής για την επιτυχία των δράσεων που αναπτύσσονται στο πλαίσιο των ταμείων. Η ΟΚΕ έχει κάνει επανειλημμένα έκκληση για τη δέουσα τήρηση της αρχής της εταιρικής σχέσης σε όλα τα επίπεδα των δράσεων των διαρθρωτικών ταμείων, και ιδιαίτερα στο εσωτερικό των κρατών μελών, και επαναλαμβάνει την έκκλησή της με την αφορμή των σημερινών προτάσεων μεταρρύθμισης. Η συμμετοχή στην εταιρική σχέση δεν μπορεί να είναι ουσιαστική, παρά μόνον εάν πρόκειται για ενεργό συμμετοχή και όχι απλά για συμβουλευτική. Η συμμετοχή αυτή αφορά όλες τις φάσεις: τον προγραμματισμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση, τόσο σε τοπικό επίπεδο, όσο και σε εθνικό και ευρωπαϊκό.

4.9.3. Αν και οι ιδιαίτερες εσωτερικές καταστάσεις ενδέχεται να οδηγήσουν σε διαφορετική πρακτική εφαρμογή της εταιρικής σχέσης μεταξύ των κρατών μελών, η Επιτροπή θα πρέπει εντούτοις να φροντίσει σχολαστικά για την ορθή τήρηση της σχετικής αρχής, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 8 της πρότασης κανονισμού, από όλα τα κράτη μέλη.

4.9.4. Η ΟΚΕ κρίνει ότι οι πόροι της «Τεχνικής στήριξης» — ένα στοιχείο το οποίο εμφανίζεται σε κάθε πρόγραμμα — πρέπει να διατίθενται άμεσα στη σύμπραξη προκειμένου να προωθηθεί η αποτελεσματικότητά της όσο το δυνατό περισσότερο.

4.9.5. Η ΟΚΕ εμμένει στην άποψη ότι η αρχή της εταιρικής σχέσης θα πρέπει να εμβυθυνθεί και διευρυνθεί και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ανάγκη σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης των διαρθρωτικών πολιτικών με βάση την εταιρική σχέση σε ευρωπαϊκό επίπεδο σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ικανοποιείται. Ο προβλεπόμενος καθορισμός στρατηγικών κατευθυντήριων γραμμών για τη διαρθρωτική χρηματοδότηση εκ μέρους της Επιτροπής απαιτεί την υποχρεωτική συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων εταίρων, η οποία θα πρέπει να υπερβαίνει τις τυπικές διαβουλεύσεις και ενημερώσεις. Από την άποψη αυτή, η ΟΚΕ αναμένει περαιτέρω προτάσεις και πρωτοβουλίες εκ μέρους της Επιτροπής, ιδιαίτερα όσον αφορά τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στις διαβουλεύσεις, πέραν των διαβουλεύσεων με την επιτροπή του ΕΚΤ.

ΣΤ. Προσθετικότητα

4.10. Στο άρθρο 10 της πρότασης κανονισμού η Επιτροπή θεσπίζει ένα πολύ αυστηρότερο καθεστώς που πρέπει να τηρούν τα κράτη μέλη για την επαλήθευση της προσθετικότητας κατά την εφαρμογή των ενισχύσεων των διαρθρωτικών

ταμείων. Η προσθετικότητα, όχι μόνο πρέπει να καταδεικνύεται διαφανέστερα στα Κοινοτικά Πλαίσια Στήριξης και τα Ενιαία Έγγραφα Προγραμματισμού, αλλά και να επαληθεύεται τρεις φορές κατά τη διάρκεια της περιόδου προγραμματισμού: μία φορά εκ των προτέρων, μία φορά στο ενδιάμεσο και μία πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2005. Η ΟΚΕ επικροτεί την ενίσχυση των απαιτήσεων απόδειξης της προσθετικότητας εκ μέρους των κρατών μελών.

Ζ. Συνολικές επιχορηγήσεις

4.11. Η ΟΚΕ σημειώνει τις προτάσεις της Επιτροπής όσον αφορά τη χρήση συνολικών επιχορηγήσεων (άρθρο 26). Πρόκειται για ένα σημαντικό και άμεσο μηχανισμό για την εφαρμογή ορισμένων πτυχών των διαρθρωτικών παρεμβάσεων και ιδιαίτερα πρόσφορο για τις τοπικές αναπτυξιακές πρωτοβουλίες.

Η. Προγραμματισμός και διαχείριση

4.12. Η πρόταση κανονισμού προβλέπει την απλοποίηση των διαδικασιών προγραμματισμού με την οποία μπορεί να επιτευχθεί σαφέστερος καταμερισμός των αρμοδιοτήτων μεταξύ των κρατών μελών και της Επιτροπής. Μολονότι οι διαδικασίες προγραμματισμού θα παραμείνουν σε μεγάλο βαθμό ως έχουν σήμερα, ο ρόλος της Επιτροπής θα περιορισθεί στον καθορισμό των προτεραιοτήτων της Κοινότητας στο πλαίσιο κάθε στόχου, ενώ η ευθύνη για την προετοιμασία του αναλυτικού περιεχομένου των προγραμμάτων, τη διαχείριση και την εφαρμογή των ειδικών προγραμμάτων, καθώς και την επιλογή των σχεδίων, θα ανατεθεί σχεδόν εξ ολοκλήρου στα κράτη μέλη.

4.12.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη απλοποίηση και αποκέντρωση των ρυθμίσεων, καθώς και τη διασαφήνιση των αρμοδιοτήτων που συνεπάγεται. Η εξέλιξη αυτή θα οδηγήσει σε σαφέστερο καταμερισμό των αρμοδιοτήτων κατά την εφαρμογή των δράσεων των ταμείων, αυξάνοντας έτσι τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητά τους. Ωστόσο, με την ανάθεση σημαντικότερου ρόλου στα κράτη μέλη, η Επιτροπή πρέπει να διασφαλίζει από κοινού με τα κράτη μέλη την ορθή και αποτελεσματική εφαρμογή των ενισχυμένων ρυθμίσεων εταιρικής σχέσης που προβλέπονται στην πρόταση. Διαφορετικά, υπάρχει κίνδυνος να μείνουν ανεκμετάλλετες στα επιχειρησιακά προγράμματα σημαντικές πληροφορίες που διαθέτουν οι νέοι εταίροι της διευρυμένης εταιρικής σχέσης. Είναι απονόητο ότι οι δημόσιες υπηρεσίες των κρατών μελών θα πρέπει να καταβάλουν κάθε προσπάθεια, ώστε να διασφαλισθεί η παροχή της κατάλληλης υποστήριξης προς τους εταίρους, και ιδιαίτερα προς τους εκπροσώπους των επιχειρήσεων, προκειμένου να αντεπεξέλθουν στα συχνά πολύπλοκα καθήκοντα και τις απαιτήσεις παροχής πληροφοριών που συνδέονται με τη διαχείριση των δράσεων των διαρθρωτικών ταμείων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη διοργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης και τακτικών σεμιναρίων, ώστε να διασφαλισθεί η παροχή όλων των απαραίτητων πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένου του ορισμού των επιλέξιμων δαπανών, που θα δώσουν πραγματικό περιεχόμενο στην έννοια της εταιρικής σχέσης.

4.12.2. Η ΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση για τη σύσταση, σε κάθε κράτος μέλος, Επιτροπής Διαχείρισης, αρμόδιας για τον αναλυτικό προγραμματισμό των δράσεων των ταμείων και την ορθή εφαρμογή τους. Η σύσταση αυτής της επιτροπής πιθανότατα θα συμβάλει επίσης στον σαφέστερο καταμερισμό των αρμοδιοτήτων κατά τη διαχείριση των ταμείων.

4.12.3. Η ΟΚΕ σημειώνει ότι η Επιτροπή Διαχείρισης πρέπει να υποβάλλει στην Επιτροπή μια περιοδική ετήσια έκθεση με την αναλυτική επισκόπηση των επιδόσεων των ταμείων. Θα παρέχεται έτσι στην Επιτροπή μια σαφής πηγή πληροφοριών για την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας των ταμείων. Ένα σημαντικό ζήτημα που θα πρέπει να καλύπτεται στην Έκθεση Εκτέλεσης είναι ο βαθμός συμμόρφωσης των διαρθρωτικών ταμείων με τους στόχους άλλων κοινοτικών πολιτικών. Η ΟΚΕ επικροτεί αυτήν την απαίτηση, διότι δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ορισμένες πτυχές των δράσεων των διαρθρωτικών ταμείων έρχονται ενίοτε σε σύγκρουση με άλλες πολιτικές της ΕΕ, όπως η πολιτική προστασίας του περιβάλλοντος.

4.12.4. Το άρθρο 34 της πρότασης κανονισμού ενισχύει και διασαφηνίζει το ρόλο των επιτροπών παρακολούθησης. Ειδικότερα, τονίζει ότι στις εν λόγω επιτροπές πρέπει να συμμετέχουν — είτε με δικαίωμα ψήφου είτε ως σύμβουλοι — εκπρόσωποι όλων των ενδιαφερομένων εταίρων. Επίσης, σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας και προκειμένου να διασφαλισθεί η ανάθεση των αρμοδιοτήτων στην κατάλληλη αρχή, ο ρόλος της Επιτροπής στην Επιτροπή Παρακολούθησης θα είναι καθαρά συμβουλευτικός.

4.12.5. Η ΟΚΕ επικροτεί αυτήν την τροποποίηση, διότι προσδίδει πραγματικό κύρος στον ρόλο των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων και των άλλων εταίρων κατά την εφαρμογή και τη διαχείριση των ταμείων. Με την ανάθεση ουσιαστικότερου ρόλου στους εταίρους, ο κανονισμός συμβάλλει ως ένα βαθμό στην επίτευξη του στόχου της ενίσχυσης του ρόλου της εταιρικής σχέσης που έχει υποστηρίξει επανειλημμένα η ΟΚΕ. Είναι ουσιώδες, επομένως, να ασκεί η Επιτροπή τις εξουσίες που διαθέτει για να διασφαλίζει την τήρηση αυτών των νέων ρυθμίσεων από τα κράτη μέλη.

4.12.6. Η επιτροπή παρακολούθησης πρέπει να εγκρίνει κάθε πρόταση της Αρχής Διαχείρισης για την τροποποίηση των προγραμμάτων ή των συμπληρωματικών προγραμμάτων, πριν από τη διαβίβαση της εν λόγω πρότασης στην Επιτροπή. Κατά συνέπεια, κανένα μέτρο του Επιχειρησιακού Προγράμματος δεν μπορεί να τροποποιηθεί χωρίς τη συγκατάθεση της Επιτροπής Παρακολούθησης. Τούτο συνιστά βελτίωση σε σχέση με τις ισχύουσες ρυθμίσεις, διότι η Επιτροπή Παρακολούθησης, η οποία αποτελεί την ουσιαστικότερη έκφραση της έννοιας της εταιρικής σχέσης, είναι αυτή που κατανοεί καλύτερα τις τοπικές απαιτήσεις οικονομικής ανάπτυξης.

4.12.7. Η ΟΚΕ σημειώνει την πρόταση να προεδρεύεται η επιτροπή παρακολούθησης από μέλος της Αρχής Διαχείρισης του σχετικού κράτους μέλους. Είναι σημαντικό ο Πρόεδρος

της επιτροπής παρακολούθησης να είναι ανεξάρτητο πρόσωπο, με την έννοια του να μην έχει άμεσο ή οικονομικό συμφέρον από τις δράσεις που επιβλέπει η εν λόγω Επιτροπή.

4.12.8. Όσον αφορά τις ΜΜΕ και τις βιοτεχνίες, η ΟΚΕ διαπιστώνει ότι, στα πλαίσια του υφιστάμενου προγραμματισμού, δεν λαμβάνονται επαρκώς υπόψη στα σχήματα υποστήριξης και επωφελούνται σπανίως από τα κατάλληλα μέτρα. Γι' αυτό το λόγο, η ΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι οι προτάσεις της Επιτροπής προβλέπουν μια μεγαλύτερη εστίαση των μέτρων εις όφελος των ΜΜΕ.

Θ. Δημοσιονομική διαχείριση

4.13. Η Επιτροπή προτείνει να μην αλλάξουν στον νέο κανονισμό τα σημερινά μέγιστα ποσοστά συγχρηματοδότησης, αν και συνιστά να εφαρμόζονται χαμηλότερα μέγιστα ποσοστά για τις επενδύσεις σε υποδομές από τις οποίες προκύπτουν σημαντικά έσοδα καθώς και επενδύσεις σε επιχειρήσεις. Η ΟΚΕ υποστηρίζει αυτές τις προτάσεις και ιδιαίτερα την αρχή της αύξησης των ποσοστών παρέμβασης για τις επενδύσεις σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, με ανώτατο όριο το 10 %.

4.13.1. Στους τομείς της δημοσιονομικής διαχείρισης και του δημοσιονομικού ελέγχου η πρόταση κανονισμού προβλέπει σημαντικές αλλαγές με στόχο την ανάθεση του μεγαλύτερου μέρους των ευθυνών στα κράτη μέλη. Προς τούτο, στον κανονισμό παρατίθεται ένα ολόκληρο φάσμα αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στα κράτη μέλη μέσω της επιτροπής διαχείρισης, προκειμένου να διασφαλισθεί η ορθή και αποδοτική χρήση των πόρων των ταμείων και η υγιής και χωρίς παρατυπίες διαχείριση των πιστώσεων μέσω της εφαρμογής των σχετικών ρυθμίσεων ελέγχου και υποβολής εκθέσεων.

4.13.2. Η ΟΚΕ έχει επανειλημμένα ζητήσει να θεσπιστούν ρυθμίσεις δημοσιονομικού ελέγχου που να διασφαλίζουν την ορθή χρησιμοποίηση των ενισχύσεων των διαρθρωτικών ταμείων και τον εύκολο εντοπισμό κάθε παρατυπίας. Επομένως, η ΟΚΕ επικροτεί αυτές τις νέες ρυθμίσεις, εφόσον ικανοποιούν ως ένα βαθμό τα παλαιότερα αιτήματά της.

4.13.3. Ο κανονισμός προβλέπει ότι στην περίπτωση που οι πιστώσεις ανάληψης υποχρεώσεων δεν έχουν χρησιμοποιηθεί έως τη λήξη του δεύτερου έτους μετά το έτος ανάληψης των υποχρεώσεων, αποδεδεσμένους αντεπαγγέλτως από την Επιτροπή και το συνολικό ποσό των χορηγούμενων ενισχύσεων μειώνεται κατά το αντίστοιχο ποσό. Αν και η ΟΚΕ δέχεται ότι οι πιστώσεις των προγραμμάτων θα πρέπει γενικά να χρησιμοποιούνται εντός αυτού του ουσιαστικά τριετούς χρονικού πλαισίου, είναι σημαντικό να αποφευχθεί η αναστολή εφαρμογής των «κανόνων» χωρίς να λαμβάνονται υπόψη οι ειδικές συνθήκες που ισχύουν σε ορισμένα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια, αν και δεν έχει αντίρρηση για τη γενική αρχή που προβλέπει εν προκειμένω ο κανονισμός, η ΟΚΕ εκφράζει την επιθυμία να υπάρξει ελαστική ερμηνεία της.

4.13.4. Η ΟΚΕ επικροτεί το αναθεωρημένο σχέδιο καταβολής των πληρωμών στο πλαίσιο της λειτουργίας των ταμείων. Το σχέδιο προβλέπει γενικά μια προκαταβολή 10 % και στη

συνέχεια τακτικές πληρωμές μετά την παραλαβή αποδεικτικών εγγράφων για την πραγματοποίηση των σχετικών δαπανών. Η ρύθμιση αυτή αναμένεται ότι θα συντελέσει στην ενίσχυση των δημοσιονομικών ελέγχων σχετικά με την καταβολή της συμμετοχής των ταμείων και θα μειώσει τις καθυστερήσεις πληρωμής στους δικαιούχους των διαρθρωτικών μέτρων.

5. Η πρόταση της Επιτροπής για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης

5.1. Η πρόταση κανονισμού της Επιτροπής για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) προσδιορίζει το φάσμα των δραστηριοτήτων που δύνανται να υποστηριχθούν από αυτό το χρηματοδοτικό μέσο στις περιφέρειες που είναι επιλέξιμες για στήριξη βάσει των στόχων 1 και 2 του γενικού κανονισμού. Όπως και με τις τρέχουσες ρυθμίσεις, το ΕΤΠΑ θα συνεχίσει να συμβάλλει στη χρηματοδότηση:

- α) παραγωγικών επενδύσεων που επιτρέπουν τη δημιουργία ή τη διατήρηση μόνιμων θέσεων απασχόλησης,
- β) επενδύσεων σε υποδομές,
- γ) πρωτοβουλιών υπέρ της τοπικής ανάπτυξης και της απασχόλησης και των δραστηριοτήτων των ΜΜΕ,
- δ) τεχνικής αρωγής.

5.2. Η ΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της Επιτροπής για αυτό το μέσο. Ειδικότερα, η ΟΚΕ σημειώνει το ευρύ φάσμα των επενδύσεων σε υποδομές που πρόκειται να ενθαρρυνθούν στις περιφέρειες του στόχου 2 και συμφωνεί ότι οι επενδύσεις αυτές αποτελούν σημαντικά στοιχεία ενός προγράμματος που αποσκοπεί στη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη των πιο καθυστερημένων περιφερειών της Ένωσης.

5.3. Οι θεματικοί τομείς στήριξης που προτείνει η Επιτροπή να καλύπτονται από το ΕΤΠΑ είναι οι εξής:

- α) το παραγωγικό περιβάλλον,
- β) η έρευνα και η τεχνολογική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς τεχνολογιών,
- γ) η ανάπτυξη της κοινωνίας των πληροφοριών,
- δ) η προστασία του περιβάλλοντος,
- ε) η ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών όσον αφορά την απασχόληση,
- στ) η διεθνική, διασυνοριακή και διαπεριφερειακή συνεργασία στον τομέα της περιφερειακής ανάπτυξης.

5.4. Η ΟΚΕ υποστηρίζει τις προτάσεις της Επιτροπής σε σχέση με την επιλογή αυτών των προτεραιοτήτων για χρηματοδότηση από τα διαρθρωτικά ταμεία μετά το 2000. Υπογραμμίζει ιδιαίτερα τη σημασία ενός στενότερου συντονισμού και μιας

καλύτερης συμπληρωματικότητας μεταξύ των κοινοτικών παρεμβάσεων του προγράμματος πλαισίου Ε&ΤΑ και των παρεμβάσεων για διαρθρωτικούς σκοπούς⁽¹⁾.

6. Η πρόταση της Επιτροπής για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

6.1. Οι διαρθρωτικές δραστηριότητες που χρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) καλύπτουν τα μέτρα για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων που αναλαμβάνονται στο πλαίσιο των στόχων 1 και 2, αλλά και του νέου στόχου 3, που συνενώνει τους προηγούμενους στόχους 3 και 4. Ο νέος στόχος 3 θα καλύπτει όλες τις περιοχές της ΕΕ που δεν είναι επιλέξιμες για στήριξη βάσει των στόχων 1 και 2. Οι στόχοι του ΕΚΤ είναι να προωθήσει ένα υψηλό επίπεδο απασχόλησης και κοινωνικής προστασίας, την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, την αειφόρο ανάπτυξη και την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Συνεπώς, όπως συμβαίνει και με τις ισχύουσες ρυθμίσεις, το ΕΚΤ κατέχει κεντρική θέση μεταξύ των διαρθρωτικών ταμείων και διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της ανεργίας, που είναι ο σημαντικότερος παράγοντας που συμβάλλει στο πολύπλευρο πρόβλημα του κοινωνικού αποκλεισμού.

6.1.1. Η ΟΚΕ υποστηρίζει την άποψη ότι ο ρόλος του ΕΚΤ πρέπει να βασίζεται στο νέο κεφάλαιο περί απασχόλησης της Συνθήκης του Άμστερνταμ και να εμπίπτει στο πλαίσιο της στρατηγικής για την απασχόληση που προσδιορίστηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Έσσεν και των εθνικών σχεδίων δράσης για την απασχόληση.

6.2. Η πρόταση κανονισμού για το ΕΚΤ κατατάσσει στις εξής τρεις κατηγορίες τις δραστηριότητες που θα είναι επιλέξιμες για στήριξη από το ΕΚΤ:

- α) παροχή υποστήριξης σε άτομα: εκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση, ενισχύσεις στην απασχόληση, πανεπιστημιακή εκπαίδευση στην έρευνα και τις θετικές επιστήμες, δημιουργία θέσεων απασχόλησης·
- β) παροχή υποστήριξης σε δομές και συστήματα: βελτίωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, εκσυγχρονισμός των υπηρεσιών απασχόλησης, συστήματα πρόβλεψης των αναγκών σε δεξιότητες·
- γ) συνοδευτικά μέτρα: ευαισθητοποίηση, παροχή υπηρεσιών στους δικαιούχους κ.λπ.

6.3. Όπως επισημαίνεται στο άρθρο 2 της πρότασης κανονισμού, το επίκεντρο των παρεμβάσεων του ΕΚΤ θα είναι η δημιουργία και η προστασία της απασχόλησης, καθώς και η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του προβλήματος της μακροχρόνιας ανεργίας. Έτσι, τα μέτρα που θα χρηματοδοτούνται από τους πόρους του ΕΚΤ θα περιλαμβάνουν, μεταξύ

⁽¹⁾ Η ΟΚΕ προετοιμάζει ξεχωριστή γνωμοδότηση για το εν λόγω θέμα που βασίζεται στην Ανακοίνωση της Επιτροπής, της 27ης Μαΐου 1998, με τίτλο «Ενισχύοντας τη συνοχή και την ανταγωνιστικότητα μέσω της έρευνας, της τεχνολογικής ανάπτυξης και της καινοτομίας» [COM(98) 275 τελικό].

άλλων, πολιτικές για την καταπολέμηση της ανεργίας, ανάπτυξη συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης και συστήματα προσανατολισμένα στην προσαρμογή των δεξιοτήτων των εργαζομένων. Παράλληλα, τα μέτρα του ΕΚΤ θα συμβάλουν στην τοπική ανάπτυξη, συμπεριλαμβανομένων των τοπικών πρωτοβουλιών και των περιφερειακών συμφώνων για την απασχόληση.

6.3.1. Η ΟΚΕ τονίζει ότι το ΕΚΤ θα πρέπει να παραμείνει ένα στοχοθετημένο μέσο πολιτικής για την αγορά εργασίας. Οι ευρύτεροι κοινωνικοί στόχοι, όπως οι εθνικές εκπαιδευτικές πρωτοβουλίες, είναι κανονικά ευθύνη των κρατών μελών.

6.4. Η ΟΚΕ τονίζει τη σημασία που αποδίδει στη συμμετοχή όλων των ενεχόμενων τοπικών εταίρων οικονομικής ανάπτυξης σ' αυτή τη διαδικασία και στην ταχεία εφαρμογή των μέτρων που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ. Καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εξετάσει και να παρουσιάσει έκθεση με όλα τα διοικητικά εμπόδια που παρεμβάλλονται ενδεχομένως στους ανωτέρω στόχους στα κράτη μέλη.

6.5. Η ΟΚΕ επικροτεί τη συνέχιση της στήριξης των καινοτόμων ενεργειών και των πειραματικών προγραμμάτων από το ΕΚΤ, όπως προβλέπεται στο άρθρο 6 του προτεινόμενου κανονισμού.

6.6. Η ΟΚΕ επικροτεί θερμά την πρόταση της Επιτροπής στο άρθρο 4, παράγραφος 3, να διατίθεται 1 % τουλάχιστον των πόρων του ΕΚΤ, σύμφωνα με το άρθρο 26 του Γενικού Κανονισμού, για τη χορήγηση μικρότερων ενισχύσεων διαμέσου ενδιάμεσων οργανισμών και την πρόβλεψη ειδικών διατάξεων πρόσβασης για τους ΜΚΟ.

7. Η πρόταση της Επιτροπής για το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας (ΧΜΠΑ)

7.1. Η ΟΚΕ επικροτεί την πρόταση να αποτελεί αυτοδύναμο διαρθρωτικό ταμείο το Χρηματοδοτικό Μέσο Προσανατολισμού της Αλιείας.

7.2. Η ΟΚΕ σημειώνει και συμφωνεί με τους τέσσερις στόχους που επιδιώκει να επιτύχει η Επιτροπή με αυτό το μέσο. Παράλληλα, η πρόταση κανονισμού προβλέπει συνοδευτικά μέτρα αναδιάρθρωσης των αλιευτικών στόλων, τα οποία θα χρηματοδοτούνται από το ΕΓΤΠΕ-Τμήμα Εγγυήσεων.

8. Η πρόταση της Επιτροπής για το Ταμείο Συνοχής

8.1. Η Επιτροπή προτείνει να συνεχίσει να εφαρμόζεται το Ταμείο Συνοχής στις τέσσερις χώρες των οποίων το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ εξακολουθεί να είναι χαμηλότερο από το 90 % του μέσου όρου της ΕΕ (Ισπανία, Ελλάδα, Ιρλανδία και Πορτογαλία). Το Ταμείο Συνοχής δημιουργήθηκε αρχικά για να προωθήσει την πραγματική οικονομική σύγκλιση αυτών

των τεσσάρων χωρών ως απαραίτητο στοιχείο για την ένταξή τους στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (ΟΝΕ). Στην ΟΝΕ έχουν πλέον ενταχθεί και η Ισπανία, η Ιρλανδία και η Πορτογαλία, ενώ μόνον η Ελλάδα δεν θεωρείται ότι πληροί τις προϋποθέσεις για τη μετάβαση στην 3η φάση της ΟΝΕ.

8.2. Παρόλα αυτά, εξακολουθεί να αληθεύει ότι και οι τέσσερις αυτές χώρες έχουν επίπεδο ευημερίας γενικά πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Ταυτόχρονα, οι δημόσιες δαπάνες και στις τέσσερις χώρες θα συνεχίσουν να υπόκεινται στα κριτήρια «πλεονάζοντος προϋπολογισμού» που ορίζονται στη ΣΕΕ, αν και για την Ισπανία, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία τα κριτήρια αυτά έχουν σήμερα τροποποιηθεί από τις διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης που συμφωνήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Άμστερνταμ. Η ΟΚΕ συμφωνεί ότι τα μέληματα αυτά επαρκούν για να αποδείξουν την ανάγκη να συνεχισθεί η στήριξη των τεσσάρων δικαιούχων χωρών από το Ταμείο Συνοχής, με την επιφύλαξη των αποτελεσμάτων μιας ενδιάμεσης αξιολόγησης που θα πραγματοποιηθεί το 2003.

8.3. Η Επιτροπή προτείνει να εισαχθούν ορισμένες μεταρρυθμίσεις στον μηχανισμό του Ταμείου Συνοχής, για να αντικατοπτρισθεί η συμμετοχή της Ισπανίας, της Ιρλανδίας και της Πορτογαλίας στο ενιαίο νόμισμα. Συγκεκριμένα, θα συνεχίσει να ισχύει η αρχή της υπό όρους επιλεξιμότητας και θα πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, και να εφαρμόζονται ιδίως τα προγράμματα σταθερότητας. Η ΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με αυτήν την πρόταση.

8.4. Η ΟΚΕ υποστηρίζει, επίσης, τις προτάσεις της Επιτροπής που αφορούν τη μεταρρύθμιση του άρθρου 7 του κανονισμού υπό την έννοια να μειωθεί το ποσοστό στήριξης που παρέχεται από το Ταμείο Συνοχής ανάλογα με την ικανότητα των σχεδίων να αποφέρουν έσοδα, και την εφαρμογή της αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει».

9. Συμπεράσματα

9.1. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή επικροτεί πλήρως τις προτεινόμενες τροποποιήσεις της λειτουργίας των διαρθρωτικών ταμείων, όπως παρουσιάζονται από την Επιτροπή. Οι προτεινόμενες μεταρρυθμίσεις στηρίζονται στην επιτυχία των διαρθρωτικών ταμείων από το 1988 μέχρι σήμερα και αναπτύσσουν περαιτέρω τις αρχές της συγκέντρωσης, του προγραμματισμού, της εταιρικής σχέσης και της προσθετικότητας που είχαν θεσπισθεί τότε. Στις αρχές αυτές οφείλεται η σημαντική επιτυχία που έχουν επιδείξει τα ταμεία στην προαγωγή του στόχου της οικονομικής και κοινωνικής συνοχής ανά την ΕΕ και στην αύξηση της αλληλεγγύης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο στόχος αυτός παραμένει εξίσου έγκυρος στο σημερινό περιβάλλον όσο ήταν κατά τη μεταρρύθμιση των ταμείων το 1988. Είναι, επομένως, σημαντικό να συνεχίσουν τα ταμεία να παρέχουν ένα συνεκτικό και δεόντως χρηματοδοτούμενο πλαίσιο, εντός του οποίου θα μπορέσουν να περιοριστούν οι περιφερειακές οικονομικές ανισότητες και να βελτιωθούν οι οικονομικές προοπτικές των μειονεκτικών περιφερειών.

9.2. Αν και στην παρούσα γνωμοδότηση διατυπώνονται αναλυτικές παρατηρήσεις όσον αφορά τον οικονομικό αντίκτυπο που θα έχει η περαιτέρω συγκέντρωση των στόχων 1 και 2 των Διαρθρωτικών Ταμείων σε ορισμένες περιφέρειες, και ιδίως σε εκείνες που πλησιάζουν να καλύψουν τα κριτήρια για ενίσχυση από τα ταμεία, παρόλα αυτά η ΟΚΕ επικροτεί την προσέγγιση της Επιτροπής, που επικεντρώνεται στην εφαρμογή μετρήσιμων και διαφανών κριτηρίων για τον προσδιορισμό των επιλέξιμων περιφερειών για χρηματοδοτική ενίσχυση. Τα οφέλη των Διαρθρωτικών Ταμείων για την ΕΕ μπορούν γενικά να μεγιστοποιηθούν μόνο αν η στήριξη είναι ορθά και δίκαια στοχευμένη.

9.3. Ωστόσο, είναι επίσης σημαντικό να διατηρήσουν τα ταμεία ορισμένη ευελιξία, ώστε να διασφαλισθεί ότι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αντιμετώπιση απρόβλεπτων οικονομικών διαρθρωτικών διαταραχών με ειδική περιφερειακή διάσταση. Με βάση τις παρούσες ρυθμίσεις, ο ρόλος αυτός διεκπεραιώνεται εν μέρει από τις κοινοτικές πρωτοβουλίες, οι οποίες έχουν αποδειχθεί προσαρμοσμένες στις απρόβλεπτες διαρθρωτικές κρίσεις και καινοτόμοι στην προσέγγισή τους. Η ΟΚΕ πιστεύει ότι ο κανονισμός θα πρέπει να συνεχίσει να προβλέπει την ανάθεση αυτού του ρόλου στις κοινοτικές πρωτοβουλίες.

9.4. Η αρχή της εταιρικής σχέσης υπήρξε βασικό στοιχείο της επιτυχημένης λειτουργίας των διαρθρωτικών ταμείων από το 1988 μέχρι σήμερα. Προβλεποντας τη συμμετοχή των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία της περιφερειακής οικονομικής ανάπτυξης, η εταιρική σχέση διασφαλίζει την εφαρμογή μιας προσέγγισης «από τη βάση προς τα άνω» στη διαδικασία χάραξης των πολιτικών και τη συμμετοχή σε όλα τα στάδια των εταίρων που μπορούν να έχουν τη μεγαλύτερη συμβολή. Η ΟΚΕ επικροτεί την ενίσχυση της εφαρμογής της εταιρικής σχέσης όπως ορίζεται στον προτεινόμενο κανονισμό. Είναι αλήθεια ότι ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να αναγνωρίζουν επιφανειακά μόνο την αρχή αυτή και οι μεταρρυθμίσεις που προτείνει η Επιτροπή θα καθιερώσουν σε μεγάλο

βαθμό την εταιρική σχέση ως ουσιώδες στοιχείο της διαδικασίας περιφερειακής ανάπτυξης, και ως αρχή η οποία θα πρέπει να τηρείται πλήρως από τα κράτη μέλη.

9.5. Η ΟΚΕ επικροτεί την επικέντρωση στη δημιουργία απασχόλησης που προκύπτει από την πρόταση κανονισμού. Η επικέντρωση αυτή συμφωνεί με τους στόχους για την απασχόληση που συμπεριλαμβάνονται στη Συνθήκη, όπως τροποποιήθηκε από το Συμβούλιο του Άμστερνταμ. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία αποτελούν βασικό στοιχείο της δημιουργίας θέσεων απασχόλησης σε όλη την ΕΕ, τόσο άμεσα — καθώς υποστηρίζουν την ανάπτυξη παραγωγικών επιχειρήσεων — όσο και έμμεσα — καθώς χρηματοδοτούν ουσιαστικές οικονομικές υποδομές, όπως η κατάρτιση και η αύξηση των επαγγελματιών προσόντων. Ωστόσο, η ΟΚΕ τονίζει ότι η γενική πολιτική στον τομέα της απασχόλησης παραμένει βασικά αρμοδιότητα των κρατών μελών και ότι η εφαρμογή των Διαρθρωτικών Ταμείων πρέπει να συνεχίσει να προσανατολίζεται κατά πρώτο λόγο στην εξάλειψη της οικονομικής υπανάπτυξης και στην ενίσχυση της απασχόλησης στις πιο καθυστερημένες περιφέρειες και την προώθηση της κοινωνικο-οικονομικής αλλαγής στις φθίνουσες βιομηχανικές περιοχές. Καθιερώνοντας τις απαιτούμενες συνθήκες για αυτοδύναμη οικονομική ανάπτυξη σ' αυτές τις περιφέρειες, τα διαρθρωτικά ταμεία συμβάλλουν άμεσα στη μακροπρόθεσμη σταθερότητα της απασχόλησης σε όλη την ΕΕ.

9.6. Η ΟΚΕ κάνει έκκληση να συζητηθούν ταχέως οι προτάσεις κανονισμών της Επιτροπής, για να διασφαλισθεί ότι θα υιοθετηθούν εγκαίρως ώστε να τεθούν σε εφαρμογή από 1ης Ιανουαρίου 2000. Οποιαδήποτε καθυστέρηση στην επίτευξη κοινής θέσης που θέτει σε κίνδυνο την ομαλή μετάβαση από τους ισχύοντες στους νέους κανονισμούς, είναι πιθανό να ανακόψει τη διαδικασία οικονομικής ανάπτυξης στις μειονεκτικές περιφέρειες, με αρνητικές συνέπειες για αυτή τη διαδικασία. Τα οφέλη που απορρέουν από την απλοποιημένη διοίκηση των μεταρρυθμισμένων διαρθρωτικών ταμείων θα διατρέξουν σοβαρό κίνδυνο σε περίπτωση καθυστέρησης στην εφαρμογή των νέων ρυθμίσεων.

Βρυξέλλες, 10 Σεπτεμβρίου 1998.

Ο Πρόεδρος

της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Tom JENKINS

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

στη γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

(σύμφωνα με το άρθρο 47, παράγραφος 3, του Εσωτερικού Κανονισμού)

Η ακόλουθη τροπολογία του κ. Masucci απορρίφθηκε κατά τη διάρκεια της συζήτησης:

Σημείο 4.3.1.3 και 4.3.1.4

Να διαγραφούν τα δύο σημεία αυτά.

Αιτιολογία

Θα είχαν ως αποτέλεσμα μια υπερβολικά ευρεία κατανομή της ενίσχυσης πράγμα το οποίο αντίκειται στην αρχή της συγκέντρωσης.

Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας

Ψήφοι υπέρ: 18, ψήφοι κατά: 54, αποχές: 3.

Γνωμοδότηση της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα το «Σχέδιο ανάπτυξης του κοινοτικού χώρου (ΣΑΚΧ) — Πρώτο επίσημο σχέδιο»

(98/C 407/15)

Στις 2 Ιουλίου 1998, και σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 23, παράγραφος γ) του Εσωτερικού Κανονισμού, η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση για το ανωτέρω σχέδιο.

Το τμήμα περιφερειακής ανάπτυξης, χωροταξίας και πολεοδομίας στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του στις 17 Ιουλίου 1998, με βάση την εισηγητική έκθεση του κ. Boussat.

Κατά την 357η σύνοδο ολομέλειας της (συνεδρίαση της 9ης Σεπτεμβρίου 1998), η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 110 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1. Κατά την άτυπη συνεδρίαση των υπουργών χωροταξίας που πραγματοποιήθηκε στην Λιέγη το 1993, κατά τη διάρκεια της βελγικής προεδρίας, τα κράτη μέλη αποφάσισαν την κατάρτιση ενός σχεδίου ανάπτυξης του κοινοτικού χώρου (ΣΑΚΧ), προκειμένου να αποτελέσει έγγραφο αναφοράς για την ευρωπαϊκή πολιτική χωροταξικής ανάπτυξης.

1.2. Ένα πρώτο έγγραφο με τίτλο «Αρχές για μια πολιτική ανάπτυξης της ευρωπαϊκής επικράτειας» υιοθετήθηκε κατά την ανεπίσημη συνεδρίαση της Λειψίας το 1994. Το έγγραφο ορίζει τους προσανατολισμούς και τα γενικά κριτήρια που πρέπει να χρησιμοποιηθούν για την κατάρτιση του σχεδίου και βασίζεται σε ανακοίνωση της Επιτροπής του ιδίου έτους με τίτλο «Ευρώπη 2000 +, Συνεργασία για την ευρωπαϊκή χωροταξία».

Η ΟΚΕ έχει ήδη υιοθετήσει δύο σχετικές γνωμοδοτήσεις, την πρώτη τον Μάρτιο⁽¹⁾ και τη δεύτερη το Σεπτέμβριο⁽²⁾ 1995.

1.3. Μια διακυβερνητική ομάδα εργασίας, η επιτροπή χωροταξικής ανάπτυξης (ΕΧΑ), αποτελούμενη από εκπροσώπους των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, κατήρτισε ένα πρώτο επίσημο σχέδιο ανάπτυξης του κοινοτικού χώρου και το υπέβαλε στην ανεπίσημη συνεδρίαση των υπουργών χωροταξίας της ΕΕ, στο Noordwijk (Κάτω Χώρες), στις 9 και 10 Ιουνίου 1997.

1.4. Τα σχετικά συμπεράσματα της Προεδρίας υπογραμμίζουν συγκεκριμένα τη σημασία του σχεδίου, αφενός, ως βάση πολιτικής συζήτησης σχετικά με το πώς η ευρωπαϊκή χωροταξική πολιτική μπορεί, σύμφωνα με τους επιχειρησιακούς στόχους που καθορίστηκαν στην Λειψία, να συμβάλει στην ολοκλη-

(¹) ΕΕ C 133 της 31.5.1995.

(²) ΕΕ C 301 της 13.11.1995.